

LLEI D'ACOLLIDA DE LES PERSONES IMMIGRADES I RETORNADES A CATALUNYA
SESSIÓ DE REFLEXIÓ DE SALT AMB ENS LOCALS
27 DE MARÇ DE 2007
Informe de resultats sobre el taller participatiu de la demarcació de Girona amb
càrrecs electes i tècnics de l'àmbit local

1. INTRODUCCIÓ. 2. ORGANITZACIÓ DE LA SESSIÓ. 3. SÍNTESI DE LES IDEES PRINCIPALS DE LA JORNADA. 3.1 TITULARS DEL DRET AL SERVER DE L'ACOLLIDA. 3.2 CONTINGUTS DE L'ACOLLIDA. 3.3 PRESTADORS DELS SERVEIS. 3.4 PROFESSIONALS DE GESTIÓ DE LA DIVERSITAT. 3.5 NOUS SERVEIS DE LES POLÍTIQUES D'IMMIGRACIÓ DE LA GENERALITAT. 4. APORTACIONS LITERALS DELS GRUPS DE TREBALL 5. PARTICIPANTS.

1. INTRODUCCIÓ

La Generalitat de Catalunya, a través de la Secretaria per a la Immigració, està impulsant el projecte de Llei d'acollida de les persones immigrades i retornades a Catalunya. Com a primer pas, es va elaborar un document de bases que marca les principals línies estratègiques que hauria de recollir el futur projecte de Llei. Aquest document es va concebre com un instrument de treball per tal d'obrir la reflexió i el debat amb les administracions públiques i les entitats i associacions de la societat civil implicades en aquest àmbit.

Per aquesta raó, la Secretaria per a la Immigració i la Direcció General de Participació Ciutadana van dissenyar un procés participatiu amb l'objectiu de recollir aportacions i suggeriments en relació al document de bases. Així, es van organitzar 16 tallers participatius repartits per les diferents demarcacions territorials amb les quals s'organitza la Secretaria per a la Immigració: Barcelona, Lleida, Tarragona, Girona, Terres de l'Ebre, Catalunya Central i Alt Pirineu i Aran. En cadascuna d'aquestes demarcacions es van realitzar dues sessions de treball, una matinal amb representants polítics i tècnics de l'àmbit local, i una de tarda amb entitats i associacions. Finalment, val a dir que a la demarcació de Barcelona, degut a la seva densitat de població, es van realitzar dues sessions: una a Barcelona i una altra a Granollers.

El present informes recull les aportacions de la sessió de debat amb tècnics de l'àmbit local realitzada a Salt durant el matí del dia 27 de març.

2. ORGANITZACIÓ DE LA SESSIÓ

La jornada va començar a les 9'30 hores i va finalitzar a les 14'00 hores. L'acte va tenir lloc a la seu del teatre de Salt, i va comptar amb l'assistència de 70 persones, entre els quals hi havia tècnics municipals, comarcals i càrrecs electes dels diferents ens locals (en el darrer apartat d'aquest informe es relacionen les institucions que hi eren representades).

La sessió es va iniciar amb les intervencions per part del Sr. Jaume Torramadé, Alcalde de Salt i el Sr. Josep Vinyes, Director dels Serveis Territorials del Departament d'Acció Social i Ciutadania. Seguidament, el Sr. Joaquim Brugué, Director General de Participació Ciutadana va presentar el procés participatiu i la metodologia de treball de la sessió. A continuació, el Secretari per a la Immigració el Sr. Oriol Amorós, va exposar el contingut del document de bases. Un cop finalitzada la seva intervenció, es va obrir un torn obert de paraules destinat a formular preguntes, reflexions o comentaris.

Posteriorment, es va dividir els assistents en dos grups de treball per tal de facilitar la participació activa de tots els assistents. Amb l'objectiu de fomentar l'heterogeneïtat i diversitat dels participants es va procurar separar les persones que venien d'una mateixa institució. La dinàmica de treball es va iniciar amb una ronda de presentacions personals. A continuació, es va dividir el grup en subgrups més petits, els quals van debatre al voltant de cinc eixos temàtics. Aquests van escriure les seves aportacions en unes targetes i les van exposar oralment. Un cop tots els grups van exposar les seves idees i reflexions, es va obrir un debat entre els assistents per construir col·lectivament les propostes definitives, identificar els punts de consens i els aspectes de divergència.

Finalment, tots els assistents es van reunir en plenari i els portaveus dels dos grups de treball van exposar una síntesi de les idees sorgides en cada grup.

3. SÍNTESI DE LES IDEES PRINCIPALS DE LA JORNADA

Per a sintetitzar les principals idees sorgides durant la jornada, s'utilitzarà els cinc eixos temàtics amb què es van estructurar els tallers participatius:

- Titulars del dret al servei de l'acollida
- Continguts de l'acollida
- Prestadors dels serveis
- Professionals de gestió de la diversitat
- Nous serveis de les polítiques d'immigració de la Generalitat

3.1 Titulars del dret al servei de l'acollida

Els participants defensaren la universalitat d'aquest servei, independentment de la procedència i la situació administrativa de la persona nouvinguda. El tema del padró centrà una bona part del debat. Els assistents manifestaren la necessitat d'unificar els criteris d'empadronament per tal de millorar el procediment i facilitar la posterior acollida. Molts d'ells parlaren de la necessitat de modificar la llei d'empadronament, per tal d'establir criteris clars i homogenis i facilitar el padró. Altres participants defensaren establir mecanismes de control dintre de la pròpia llei d'acollida.

Continuant amb la qüestió del padró, els participants valoren que els titulars de l'acollida han d'estar ser preferentment empadronats, però aquest no ha de ser un criteri d'exclusió i no s'ha de poder negar el dret del servei a les persones no empadronades. Els assistents proposen valorar l'empadronament com a un objectiu i no com un requisit en l'accés als serveis d'acollida.

Per concloure, un grup de participants introdueix el tema de l'edat. Proposen els 16 anys com l'edat per poder ser titular del servei d'acollida. Queda entredit que els menors de l'edat especificada entren dintre el sistema escolar i d'aquesta manera, les nocions de coneixement de l'entorn i de la llengua s'adquireixen a les aules d'acollida. Tanmateix, es fa un esment especial als joves de 16 a 18 anys perquè es reforci la formació de la llengua en aquesta franja d'edat.

3.2 Continguts de l'acollida

La primera força que sortí fou la importància de treballar els continguts de l'acollida de manera transversal. Això comporta un treball en xarxa i un alt grau de participació per part de tots els agents implicats. Els participants defensen que quants més organismes participin en el protocol d'acollida (administració, associacions, entitats, empreses,...), més radi d'atenció podrà haver. D'aquesta manera es garanteix una acollida adaptada

a les particularitats concretes, donat que la persona nouvinguda es podrà dirigir al servei que seleccioni ell mateix.

Per tal de trencar els estereotips existents, els participants proposen que a la llei d'acollida es faci referència al treball interdepartamental per tal de que cada departament sigui responsable de les temàtiques que es desenvolupen en l'acollida local. Un grup de participants demana que hi hagi un traspàs clar de responsabilitats cap als diferents departaments, argumentant que això facilitaria el treball amb aquelles àrees on es troben dificultats per establir línies de treball conjuntes.

S'esmenta la tendència que hi hauria d'haver cap a uns serveis d'acollida integrats en els serveis ja existents i adequar els serveis específics que ja funcionen. Es fa referència a què l'acollida sigui un servei actiu i que es pugui adaptar a les necessitats concretes existents.

Els continguts dels serveis d'acollida esmentats pels participants se centren en els detallats al document de bases: competències lingüístiques bàsiques, els coneixements laborals i d'estrangeria i els coneixements de la societat catalana.

Sobre les competències lingüístiques, una part dels assistents consideren que s'ha de garantir el contingut en les dues llengües oficials, sent la llengua catalana la preferent. En aquest punt, hi ha un cert debat, però no acaba havent-hi una postura clara i definida. Finalment, els participants afegeixen la necessitat d'incorporar l'alfabetització com un aspecte a valorar dintre del marc de l'acollida. D'aquesta proposta sorgeix la demanda d'emmarcar les competències d'alfabetització entre les escoles d'adults i del consorci per a la normalització lingüística.

Respecte als coneixements laborals i d'estrangeria, es considera de manera unànime que s'haurien de separar els dos blocs. S'hauria de prioritzar la informació d'estrangeria per facilitar l'accés al món laboral. Així, a més d'afavorir els canals lògics de necessitat, en separar en un bloc individual els coneixements laborals, aquests es reforcen i assumeixen un paper protagonista.

Com a nova aportació als continguts, els participants fan referència a l'àmbit de l'habitatge. Consideren que s'hauria d'incloure en un apartat a banda ja que es tracta d'una necessitat bàsica de les persones nouvingudes.

Quant als coneixements de la societat catalana, els participants consideren que s'han de conèixer els serveis públics i els drets i deures de la societat acollidora. Es puntualitza que sobre els drets i deures no s'han de donar lliçons, perquè es podria donar una visió negativa de la immigració, valorant l'acollida com a una funció civilitzadora.

En opinió del grup de participants, dintre del marc dels continguts s'haurien d'incloure mesures per fer front a casos d'acollida en situacions d'urgència. Segons els assistents, s'haurien de contemplar ajudes assistencials, ja siguin d'alimentació, d'habitatge temporal i d'higiene bàsiques, entre d'altres.

En darrer terme, un grup reduït de participants contempla la possibilitat d'incloure mesures sancionadores per tal de garantir les accions d'acollida en l'administració local i assolir els mínims establerts a la llei. Lligant amb aquest punt, els participants proposaven l'elaboració d'una connexió intramunicipal entre els plans d'acollida territorials en els casos que l'acollida contempli qüestions materials, garantint així una distribució homogènia dels recursos disponibles.

3.3 Prestadors dels serveis

Els assistents a la jornada concreten com agents prestadors dels serveis les entitats i associacions, les administracions públiques catalanes i, món empresarial. En resum, tots els organismes públics i la societat civil en general, sempre i quan es treballi de manera coordinada i amb transversalitat. També s'apunta la necessitat de definir les pautes clares d'actuació de cada prestador, els indicadors d'avaluació conjunta.

D'entre els agents prestadors dels serveis d'acollida, alguns participants fan una especial incidència a les empreses com a elements facilitadors del servei d'acollida. D'altres però, qüestionen la viabilitat de realitzar accions d'acollida en les empreses, donat que molta gent no posseeix el permís de treball.

Un altre punt de consens és que l'administració ha de garantir els recursos suficients per executar els mecanismes d'acollida, sent els ajuntaments i consells comarcals els prestadors dels serveis. També es demana la participació de la Generalitat per regular la coordinació entre tots els departaments, especialment per realitzar l'acollida en origen.

3.4 Professionals de gestió de la diversitat

Respecte a aquest eix, els participants consideren professionals de gestió de la diversitat els tècnics municipals i comarcals, mediadors, traductors, agents d'acollida,... i la resta de professionals que treballen en l'atenció i promoció de les persones. Per fer la seva tasca correctament, han de rebre una formació.

Durant el debat sobre la definició dels professionals, els participants defensen evitar l'especialització. Es demana que els perfils dels professionals siguin polivalents per tal de donar el major grau de resposta amb els menors recursos. Un membre del grup exemplificava aquest punt amb la figura del mediador que pot respondre en l'àmbit de mediació de recursos i actuar a l'hora (amb la formació apropiada) en sectors especialitzats, com els de salut.

Relacionat amb aquest tema, els participants expressen que els agents d'acollida no han de ser una eina de precarització dels tècnics de polítiques migratòries. Els assistents demanen que la llei defineixi les funcions i el paper concret de cada professional perquè d'aquesta manera hi haurà un reconeixement professional i institucional de la feina. També s'exposa la necessitat de consolidar la figura professional de l'agent d'acollida.

Finalment, un grup de participants va introduir la figura de l'agent d'acollida lingüístic, plantejant un professional amb capacitats didàctiques i pedagògiques, capaç de dinamitzar l'aprenentatge de la llengua com a eix central de la integració de les persones estrangeres immigrades.

3.5. Nous serveis de les polítiques d'immigració de la Generalitat

En aquest apartat, van haver participants que van exposar la necessitat de realitzar programes específics per a dones i joves, donat que com a grup recullen necessitats concretes i específiques.

També es va recordar la importància de la creació dels serveis d'atenció d'urgència fent referència a les ajudes bàsiques assistencials: roba, aliment, habitatge,...

4. APORTACIONS LITERALS DELS GRUPS DE TREBALL

A continuació, es transcriuen, de forma literal, les aportacions escrites pels participants durant la sessió de treball agrupades per àmbits temàtics.

Titulars del dret al servei de l'acollida

- Facilitar al màxim l'empadronament
- No deixar a la lliure elecció la interpretació de cada municipi de les condicions per accedir a l'empadronament
- Que els criteris siguin clars i homogenis per fer possible l'empadronament i que això sigui regulat per llei
- Que el padró sigui un foto del municipi
- Totes les persones nouvingudes en són subjecte, considerant sempre que el procés ha de potenciar sempre l'empadronament
- Els no empadronats també han de tenir dret a l'acollida
- Citar les contradiccions de la llei d'empadronament
- Tothom que arriba a un municipi ha de ser titular del dret (extracom., UE, esp, cat)
- Atenció "universal", oberta a tothom i no vinculada a l'empadronament, sense importar la procedència
- Edat mínima? Pensar en la franja de 16-18 anys, sobretot en formació en llengua
- Homogeneïtzar els criteris d'empadronament
- Empadronats (però amb canalització de l'empadronament). Preferentment empadronats
- Llei adreçada a estrangers –FORA DE L'ESTAT – (no usem la paraula "immigrants")
- L'empadronament no pot ser, però, un motiu d'exclusió
- D'acord sempre i quant es garanteixi el dret a l'empadronament, i es busquin mecanismes correctors que facilitin l'empadronament a tothom
- Especificar a qui va dirigida la llei (estrangers, població nouvinguda?)
- Persones estrangeres d'altres països sense límit d'edat
- "Dret universal" igual que hi ha dret universal a l'atenció al ciutadà
- Crear mecanismes xq tots els ajuntaments s'hagin de regir xls mateixos criteris x empadronar. Empadronament com a objectiu i no com a requisit (en temes d'acollida)

Continguts de l'acollida

- Tendir, en aquells llocs on sigui possible, establir serveis d'acollida en els diferents serveis i no en un servei específic
- Crear 2 blocs del de "laboral i estrangeria", 1 per cada tema
- VALOR JURÍDIC. No hi ha cap apartat de "sancions". Com s'ha d'obligar a l'administració local a fer accions d'acollida?
- Incloure mesures d'acollida d'urgència
- Aprenentatge de la llengua
- Sensibilització cap a la societat d'acollida
- Assessorament jurídic
- Civisme, drets i deures
- Promoure treball en xarxa, i participació
- Informació sobre àmbits: educatiu, salut,...
- Emmarcar les competències d'escoles d'adults i CPNL
- Ensenyament reglat / no reglat
- Alfabetització / no alfabetització
- Unificació de títols
- Manquen referències al treball interdepartamental
- Potenciar la coordinació entre departaments, serveis (que ja ho fan des de fa molt)
- Quants + organismes (ass, entitats, empreses...) ho ofereixin més radi d'atenció hi haurà
- Connexió intramunicipal entre els plans. Mobilitat de les persones
- La llei d'acollida no té en compte a les persones en situació administrativa irregular i són aquests, els que realment, necessiten més la primera acollida
- Hi ha una primera acollida i la segona acollida s'anomena especialitzada, nosaltres entenem que hauria de ser normalitzada i generalitzada
- Visió negativa de la immigració i de l'acollida com a funció civilitzadora
- Del coneixement de la societat catalana
- A través de fomentar, propiciar canals de comunicació, augmentar relacions socials
- Facilitar una visió propera, trencar prejudicis. P.E. Policia
- Debat sobre la llengua
- Formació, informació + acompanyament? + detecció de necessitats?
- Llengua
- Treball
- Habitatge

- Facilitació documentació
- Informar dels drets / deures
- La llei ha de garantir els recursos
- 1^a. Informació estrangeria diferenciada de la laboral i com a prioritat
- Acollida en situacions i casos d'urgència
- Traspàs de responsabilitats als *≠s*. Dep/Àrees: habitatge, treball, educació, salut

Prestadors dels serveis

- Línies molt clares d'actuació
- Avaluació (indicadors)
- Coordinació i col·laboració interadministrativa, entitats, ...
- Administració (diferents professionals)
- Societat civil: entitats, persones individuals, col·lectius d'immigrants,...
- Potenciar la participació del món empresarial
- Imprescindible treballar de forma transversal, integral, amb la participació de tots els agents implicats
- Tothom però coordinadament. També "entitats" i "empreses"
- Ajuntaments
- En el cas dels ajuntaments petits els consells comarcals
- Transversal
- Garantir recursos a través de la llei

Professionals de gestió de la diversitat

- Agents d'acollida lingüística
- Definir els perfils i funcions dels professionals d'acollida
- Definició correcta del paper i funcions de cada agent
- Reconeixement professional i institucional de la feina
- Sí a la definició de perfils amb professionals polivalents
- Agents d'Acollida, traductors, mediadors, tècnics municipals
- A tothom que faci atenció i promoció persones
- Evitar especialització
- Formació

Nous serveis de les polítiques d'immigració de la Generalitat

- Programes adreçats a dones, joves, ...
- Servei d'atenció d'urgència. Ajudes assistencials: roba, aliment, habitatge, ...

5. PARTICIPANTS

El taller va comptar amb la participació de 70 persones, que hi van participar en representació de 29 institucions:

Ajuntament de Cadaqués
Ajuntament d'Arbúcies
Ajuntament de Banyoles
Ajuntament de Begur
Ajuntament de Blanes
Ajuntament de Castelló d'Empúries
Ajuntament de Girona
Ajuntament de la Jonquera
Ajuntament de Llagostera
Ajuntament de Lloret de Mar
Ajuntament de Palafrugell
Ajuntament de Palamós
Ajuntament de Salt
Ajuntament de Sant Cugat del Vallès
Ajuntament de Santa Coloma de Farners
Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols
Ajuntament de Torroella de Montgrí
CBS Pla de l'Estany
CC Alt Empordà
CC Baix Empordà
CC Garrotxa- Aj d'Olot
CC La Selva
CC Ripollès
CN de Joventut
CNL
ConSORCI de Benestar Salt – Gironès
Departament de Salut
ICD

MME